

ТЕПЛОСТІЙКИЙ НАПОВНЮВАЧ «ПРЕМІКС» – ВЛАСТИВОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА

Уberman В.І.¹⁾, Васьковець Л.А.²⁾

¹⁾ Український НДІ екологічних проблем,

²⁾ Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Одна з найбільш резонансних екологічних проблем сучасної України виникла внаслідок ввезення на територію Закарпатської області у 1995–2005 рр. з Угорщини більше 4 тис. т сипкої суміші дрібнодисперсних твердих речовин, задекларованої як «мінеральні речовини для використання в технологіях виготовлення систем гальмування (тепlostійкий наповнювач „Премікс”)» (ТНП). Значна частина імпортованої маси ТНП накопичувалася на територіях різних підприємств Берегівського району і залишилася не запитаною. На даний час решта маси ТНП оцінюється як 1448 т, розташованих у 10 місцях тимчасового зберігання. Першою експертизою залишки ТНП було необґрунтовано визначено як відходи 1–го класу небезпеки (особливо небезпечні). Органами державної і місцевої влади здійснювалися заходи щодо зменшення впливу ТНП на населення та навколишнє середовище (перезатарювання у щільні контейнери, упорядкування зберігання на майданчиках тощо). Це призвело до засмічення ТНП, але не зменшило стурбованості місцевого населення. Наступна експертиза також не змогла достовірно визначити ані виробничого походження ТНП, ані його належності до матеріалів або відходів (вторинної сировини).

Подальші дослідження 42–х проб з різних міст зберігання ТНП виконувалися за напрямками: фізичні та дисперсні характеристики суміші; хімічні характеристики; вміст металів; специфічні включення та ознаки, виробничі експерименти; екологічна небезпека; відповідність фактичних характеристик документації виробника, постачальника, одержувача, споживача та державних установ України та Угорщини. Виявлено наступне: 1) незасмічена частина ТНП є небезпечними (за складом) промисловими відходами й одночасно вторинною сировиною, проби не мають єдиного джерела технологічного походження; 2) при наявності технологічної документації та дотриманні умов безпеки праці ТНП може використовуватися як додатковий матеріал у виробництві гальмівних колодок для залізничного й автомобільного транспорту, гумовотехнічних виробів. Як доказ виготовлено дослідні зразки гальмівних колодок для автомобілів DAEWOO „Lanos”, середня маса однієї колодки 245 г, із включенням 20% маси ТНП. Клас небезпеки ТНП як відходів не повинен і не може визначатися.